

УДК 316.613-056.26](045)

DEVELOPMENT OF INCLUSIVE CULTURE IN SOCIETY**РОЗВИТОК ІНКЛЮЗИВНОЇ КУЛЬТУРИ В СУСПІЛЬСТВІ**

Mishchenko M.S./ Міщенко М.С.

c.p.s., associate prof. / к.пед.н., доц.

ORCID: 0000-0003-0739-0497

Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University,

Uman, Sadova, 28, 20308

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,

м. Умань, вул. Садова, 28, 20308

Анотація. У статті розкрито актуальність дослідження проблеми формування інклюзивної культури в суспільстві. Проаналізовано наукові підходи до поняття «інклюзія». Обґрунтовано, що інклюзивна комунікація є інструмент формування інклюзивної культури. Виокремлено базові принципи інклюзивної комунікації (рівноцінна важливість інформаційної та фізичної доступності послуг для людей з потребою підтримки комунікації; різноманітність видів підтримки комунікації, що вимагає диференційованого та індивідуального підходу; двосторонній характер процесу комунікації; гнучкість інклюзивної комунікації; ефективність інклюзивної комунікації на основі охоплення якнайбільшої кількості людей з різними потребами підтримки комунікації; залежність результату від поступових, а не радикальних змін).

Ключові слова: інклюзія, інклюзивна культура, суспільство, інклюзивна комунікація.

Вступ.

Сьогоднішнє суспільство стикається з необхідністю забезпечення повноцінного та рівного доступу до освіти, послуг та можливостей для всіх його членів, включаючи з особливими освітніми потребами. Розвиток інклюзивної культури сприяє створенню більш справедливого суспільства, де кожна людина, незалежно від її фізичних, психологічних чи інших особливостей, має можливість реалізувати свій потенціал; сприяє подоланню стереотипів і упереджень щодо людей з інвалідністю, а також зменшенню випадків дискримінації на основі інвалідності чи інших характеристик. Створення інклюзивного середовища в освітніх установах сприяє підвищенню якості освіти для всіх учнів, оскільки воно сприяє розвитку різних форм навчання та враховує індивідуальні потреби кожного учня. Також інклюзивна культура сприятиме більш ефективній соціальній інтеграції людей з інвалідністю у різні сфери життя, включаючи робоче середовище, громадські заходи та інші аспекти та розбудові креативного та інноваційного суспільства, оскільки інклюзивна культура стимулює різносторонність думок, підходів та рішень. Отже, розвиток інклюзивної культури в суспільстві має велике значення для побудови справедливого, рівного та солідарного суспільства.

Основний текст.

Інклюзія відноситься до поняття, яке варто описати за допомогою декількох значень. Перш за все, це організаційні зусилля та практики, де групи чи особи приймаються і вітаються в культурному та соціальному плані. Можна також зазначити, що ці відмінності можуть бути очевидними, такі як національне походження, вік, раса та етнічна приналежність, релігія /

переконання, стать, сімейний стан та соціально-економічний статус. До усіх них ставляться однаково. Крім того, серед відмінностей будуть також: освіта, підготовка, досвід роботи в секторі, або ж як організаційний термін. Інклюзивні культури дають можливість людям почуватись поважними та цінними за те, ким вони є. Населення відчуває рівень підтримуючої енергії та відданості з боку інших. Це допомагає їм робити все на роботі та в побуті. Включення часто означає зміну в світогляді та культурі організації, що, в свою чергу, має видимі наслідки.

Інклюзія – це також шляхи комунікації, які допомагають нам залучити якомога більше людей до взаємодії. Також поняття інклюзії можна прирівняти до поваги до людської гідності. Оскільки вона і є основою концепції прав людини.

Інклюзія відноситься до системи заходів, які спрямовуються на залучення людей в усі сфери життя. Інклюзії потребують не лише люди з інвалідністю, а також люди зі слабким зором та слухом, які інвалідності не мають. Оскільки саме вони нерідко відчувають себе вилученими із соціального життя.

Наразі немає однозначного трактування поняття «інклюзивна культура». Узагальнивши теоретичні напрацювання в даному напрямку, констатуємо, що інклюзивна культура – це:

- особлива філософія, згідно з якою цінності, знання про інклюзивну освіту і відповідальність приймаються і розділяються всіма учасниками інклюзивного процесу;
- частина загальної культури закладу освіти, установи, організації, спрямованої на забезпечення підтримки спільних цінностей інклюзії, високий рівень якої сприяє підвищенню ефективності процесу інклюзії в цілому;
- доброзичливий мікроклімат довіри, який сприяє розвитку взаємозалежних відносин учня, сім'ї та навчального закладу, які дозволяють уникнути ситуацій, котрі можуть завдати шкоди кожному учаснику процесу;
- особлива інклюзивна атмосфера, в якій впроваджуються модифікації, адаптовані до потреб певного закладу й органічно вплетені в його загальну структуру, яка надає можливість усім учасникам інклюзивного процесу отримувати різноманітну підтримку;
- фундаментальна основа для створення культури інклюзивного суспільства, в якому різноманіття людських потреб вітається, підтримується, акумулюється суспільством, забезпечуючи можливість досягнення високих результатів відповідно до цілей інклюзивної освіти, збереження, прийняття, співпрацю і стимулювання безперервного вдосконалення конкретного колективу і суспільства в цілому [2, с. 367].

Інклюзивна культура – найважливіша складова інклюзивної освіти. Її несформованість негативно позначається на освітньому процесі в цілому й не дає високих результатів. Звісно, можна створити ідеальні умови навчання здорових дітей і дітей з особливими освітніми потребами, але вибракувати людський фактор неможливо. ЗМІ повинні нині об'єднати свої зусилля для

виховання у населення шанобливого ставлення до всіх людей, які опинилися через фізичний чи психічний дефект у скрутному становищі.

Якщо сучасне суспільство навчиться «приймати кожного свого члена таким, яким він є «долати» в собі почуття роздратування від несхожості інших», то проблеми виховання терпимості до людей з обмеженими можливостями здоров'я, до чужих культур, пробудження інтересу і поваги до них можна буде вважати розв'язаними. Очевидно, що тільки засобами масової, стандартизованої системи освіти можна найефективніше популяризувати і поширювати цінності єднання, багатоманітності й гуманізму [1].

Усвідомлена українським суспільством потреба в імплементації ідей інклюзії як актуальної вимоги часу вже дає певні результати: зростає рівень обізнаності суспільства щодо даного питання, збільшується охоплення дітей з особливими освітніми потребами інклюзивним навчанням, український соціум стає все більш толерантним та уважним до тематики інвалідності, потреб та труднощів людей з інвалідністю, особливостей їхньої соціалізації тощо. Інклюзію цілком можна вважати суспільною ідеологією, яка визначає гуманістичний потенціал соціуму та ціннісні стратегії його розвитку. Важливим завданням при цьому стає формування у громадян відповідної культури – інклюзивної, окреслення шляхів її підвищення, підбір відповідного інструментарію, в якому провідне місце займає інклюзивна комунікація.

Для розвитку інклюзивної культури в суспільстві потрібно впроваджувати різноманітні заходи на різних рівнях, а саме розширення мережі інклюзивних освітніх закладів та впровадження інклюзивних педагогічних підходів у всіх навчальних закладах, що сприятиме розвитку толерантності та розумінню різноманітності; проведення соціальних кампаній та заходів з підвищення свідомості громадськості про проблеми та потреби людей з інвалідністю, а також про важливість інклюзивності в суспільстві; підвищення кваліфікації педагогічний та інших спеціалістів, які працюють з людьми з інвалідністю, з метою забезпечення якісної та ефективної підтримки; розробка та впровадження інфраструктурних змін, спрямованих на забезпечення доступності для всіх, включаючи будівлі, транспорт, інформаційні технології та інші сфери; підтримка та розвиток громадських організацій та ініціатив, які сприяють інклюзивності та розвитку дружнього середовища для всіх членів суспільства. Ці заходи можуть сприяти створенню більш інклюзивного та толерантного суспільства, де кожна людина має можливість реалізувати свій потенціал та брати участь у всіх аспектах життя.

Висновки.

Отже, варто підкреслити важливість розвитку інклюзивної культури в суспільстві для створення більш справедливого, рівного та гуманного суспільства. Інклюзивність не тільки сприяє соціальній справедливості та рівним можливостям для всіх людей, але й збагачує культурний, освітній і економічний потенціал суспільства. Зазначимо, що для ефективного розвитку інклюзивної культури в суспільстві потрібні зусилля всіх його членів, включаючи урядові структури, неприбуткові організації, освітні установи, бізнес та громадськість. Необхідно впроваджувати програми, які спрямовані на

підвищення свідомості, підтримку та заохочення інклюзивних практик у всіх сферах життя. Тільки шляхом спільної праці та взаєморозуміння ми зможемо побудувати справедливе та гуманне суспільство, де кожна людина має можливість реалізувати свій потенціал та внести свій внесок у загальний розвиток.

Література.

1. Груць Г. Інклюзивна культура як фактор розвитку полікультурної освіти в Україні. *Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат*: збірник матеріалів I Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції. 2021. С. 63–66.

2. Лещук Г. Інклюзивна комунікація як інструмент формування інклюзивної культури: термінологічний аналіз. *Social Work and Education*. 2021. Vol. 8, № 3. pp. 364–372.

References.

1. Hruts, H. (2021). Inkliuzyvna kultura yak faktor rozvytku polikulturnoi osvity v Ukraini [Inclusive culture as a factor in the development of multicultural education in Ukraine]. *Inkliuzyvna osvita: ideia, stratehiia, rezultat – Inclusive education: idea, strategy, result*, 63–66 [in Ukrainian].

2. Leshchuk, H. (2021). Inkliuzyvna komunikatsiia yak instrument formuvannia inkliuzyvnoi kultury:terminolohichnyi analiz [Inclusive communication as a tool for the formation of an inclusive culture: terminological analysis]. *Sotsialna robota ta osvita – Social Work and Education*, 8, № 3, 364–372.

Abstract. *The article reveals the relevance of the study of the problem of the formation of an inclusive culture in society. Scientific approaches to the concept of «inclusion» are analyzed. It is substantiated that inclusive communication is a tool for forming an inclusive culture. The basic principles of inclusive communication are highlighted (equal importance of informational and physical accessibility of services for people with a need for communication support; variety of types of communication support, which requires a differentiated and individual approach; two-way nature of the communication process; flexibility of inclusive communication; effectiveness of inclusive communication based on reaching as many people as possible with different needs for communication support; dependence of the result on gradual rather than radical changes).*

Keywords: *inclusion, inclusive culture, society, inclusive communication.*